

Sygn. akt III Ca 78/14

POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2015r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący - Sędzia: SO Zofia Klisiewicz (sprawozdawca)

Sędzia SO Agnieszka Skrzekut

Sędzia SO Tomasz Białka

Protokolant: prot. sąd. Ewelina Konieczny

po rozpoznaniu w dniu 17 września 2015r.

na rozprawie

sprawy z wniosku J. K.

przy uczestnictwie E. T., S. Ł., J. A. (1), I. A., A. K., J. A. (2), G. J. (1), E. K. (1), Skarbu Państwa - Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowych Nadleśnictwo Ł., W. M., D. K. (1), S. W., B. K., B. G.

o zniesienie współwłasności nieruchomości

na skutek apelacji wnioskodawcy oraz uczestników B. G., E. T., S. Ł., G. J. (1), E. K. (1), W. M., S. W. i B. K.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Gorlicach

z dnia 30 października 2013r., sygn. akt I Ns 650/12

p o s t a n a w i a :

1. zmienić pkt I zaskarżonego postanowienia w ten sposób, że datę 1 stycznia 1983r. zastąpić datą 1 września 2000r.,

2. w pozostałej części apelację oddalić,

3. orzec, że wnioskodawcy i uczestnicy ponoszą koszty postępowania apelacyjnego związane ze swym udziałem w sprawie.

T. B. (1) Z. K. A. S.

Sygn. akt III Ca 78/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 30.10.2013r. (sygn. akt I Ns 650/12) Sąd Rejonowy w Gorlicach w sprawie z wniosku J. K. przy uczestnictwie E. T., S. Ł., J. A. (1), I. A., A. K., J. A. (2), G. J. (2), E. K. (1), W. M., D. K. (1), S. W., B. K., B. G., Skarbu Państwa - Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Ł., o zniesienie współwłasności nieruchomości stwierdził, że Skarb Państwa nabył przez zasiedzenie 1.01.1983r.:

1. udział w wysokości 256/512 części w prawie własności nieruchomości położonej w miejscowości Ł., gmina R. obj. KW (...) i wyrokiem Sądu Rejonowego w Gorlicach z dnia 29.09.2011r., sygn. akt I C 118/11 oznaczonej jako dz. ewid. nr:

a)(...) o pow. 7,3006 ha, powstałej z podziału działki nr (...) na działki nr (...) o pow. i 9,83 ha i (...) o pow. 7,3006 ha,

b) (...) o pow. 0,7290 ha, powstałej z podziału działki nr (...) na działki nr (...) o pow. 1,79 ha i (...) o pow. 0,7290 ha,

c) (...) o pow. 1,6630 ha, powstałej z podziału działki nr (...) na działki nr (...) o pow. 12,72 ha, (...) o pow. 1,6630 ha, (...) o pow. 1,5738 ha i (...) o pow. 1,20 ha,

2. prawo własności nieruchomości położonej w miejscowości Ł., gmina R. obj. KW (...) i wyrokiem Sądu Rejonowego w Gorlicach z dnia 29.09.2011r., sygn. akt I C 118/11 oznaczonej jako dz. nr:

a) (...) o pow. 1,5738 ha, powstałej z podziału działki nr (...) na działki nr (...) o pow. 12,72 ha, (...) o pow. 1,6630 ha, (...) o pow. 1,5738 ha i (...) o pow. 1,20 ha,

b)(...) o pow. 0,6389 ha, powstałej z podziału działki nr (...) na działki nr (...) o pow. 9,60 ha, (...) o pow. 0,8183 ha, (...) o pow. 0,8934 ha, (...) o pow. 0,5624 ha, (...) o pow. 0,6389 ha i (...) o pow. 0,84 ha,

c)(...) o pow. 0,9452 ha, powstałej z podziału działki nr (...) na działki nr (...) o pow. 3,02 ha, (...) o pow. 0,9452 ha i (...) o pow. 2,21 ha,

d) (...) o pow. 0,4305 ha, powstałej z podziału działki nr (...) na działki nr (...) o pow. 33,21 ha i (...) o pow. 0,4305 ha,

e) (...) o pow. 0,8183 ha, powstałej z podziału działki nr (...) na działki nr (...) o pow. 9,60 ha, (...) o pow. 0,8183 ha, (...) o pow. 0,8934 ha, (...) o pow. 0,5624 ha, (...) o pow. 0,6389 ha i (...) o pow. 0,84 ha,

f)(...) o pow. 0,5624 ha, powstałej z podziału działki nr (...) na działki nr (...) o pow. 9,60 ha, (...) o pow. 0,8183 ha, (...) o pow. 0,8934 ha, (...) o pow. 0,5624 ha, (...) o pow. 0,6389 ha i (...) o pow. 0,84 ha,

g) (...) o pow. 0,8934 ha, powstałej z podziału działki nr (...) na działki nr (...) o pow. 9,60 ha, (...) o pow. 0,8183 ha, (...) o pow. 0,8934 ha, (...) o pow. 0,5624 ha, (...) o pow. 0,6389 ha i (...) o pow. 0,84 ha

- w miejsce udziałów J. M., D. K. (1), S. W., B. G., B. K., J. K., E. T., S. Ł., J. A. (1), B. A., G. J. (2), E. K. (1) (pkt I sentencji), oddalił wnioski o zniesienie współwłasności (pkt II sentencji), koszty postępowania między wnioskodawcą i uczestnikami wzajemnie zniósł (pkt III sentencji).

Sąd Rejonowy ustalił, że przedmiotem niniejszego postępowania jest nieruchomość leśna położona w Ł.. Grunty, które utworzyły tę nieruchomość stanowiły własność E. z D. K. i D. K. (2), a także częściowo J. D.. We wsi Ł. w latach 50-tych XX wieku przeprowadzono regulację gruntów podlegających przejściu na rzecz Skarbu Państwa na podstawie dekretu z 5.09.1947r. o przejściu na własność Państwa mienia pozostałego po osobach przesiedlonych do Z.S.R.R. i dekretu z 27.07.1949r. o przejściu na własność Państwa nie pozostających w faktycznym władaniu właścicieli nieruchomości ziemskich, położonych w niektórych powiatach województwa białostockiego, lubelskiego, rzeszowskiego i krakowskiego. Mieszkańcy tych wsi zostali przesiedleni w ramach akcji (...) w 1947r. na ziemie zachodnie, bądź na tereny Z.S.R.R. Wśród osób przesiedlonych byli m.in. D. K. (2) i jego żona E. K. (2), którzy trafili do S. (...). W czasie przeprowadzanej regulacji przejęto również należące do nich nieruchomości i w decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. z 5.10.1956r., (...) ujęty został D. K. (2). Grunt stanowiący przedmiot postępowania uczestniczył w postępowaniu wymiennym prowadzonym w oparciu o przepisy dekretu z 16.08.1949r. o wymianie gruntów, a także na podstawie dekretu z 16.08.1949r. o wymianie gruntów w zw. z art. 22 ust. 1 ustawy z 24.01.1968r. o scalaniu i wymianie gruntów, w którym nie uczestniczyli następcy prawni D. K. (2) i E. K. (2) i nie otrzymali w związku z tym żadnej nieruchomości zamiennej. Grunty objęte niniejszym postępowaniem od 1947r. znalazły się w posiadaniu Lasów Państwowych. Od momentu objęcia w posiadanie do chwili obecnej Nadleśnictwo

prowadziło na tej nieruchomości gospodarkę leśną, w ramach której dokonywało zalesień, pielęgnacji drzewostanów, wykonywano zabiegi ochronne oraz prowadzono pozyskiwanie drewna. Czynności przedsięwzięte przez Nadleśnictwo udokumentowane były w planach urządzenia lasu. Pierwszy taki plan został opracowany na okres od 1.01.1953 r. do 31.12.1962r., przy czym jego ważność została przedłużona do czasu sporządzenia nowego planu urządzenia lasu. Następcy prawni E. i D. K. (2) podejmowali starania zmierzające do odzyskania nieruchomości będącej przedmiotem niniejszego postępowania, kierując w 1970r. pismo do Ministra Rolnictwa, a następnie do Urzędu Wojewódzkiego Wydziału Geodezji, Kartografii i (...) Gruntami 15.11.1990r., do Ministerstwa Przekształceń Własnościowych 19.11.1993r. i do Ministerstwa Skarbu Państwa 20.10.1999r., dotyczące zwrotu nieruchomości objętej wnioskiem w niniejszej sprawie, a także wniosek o jej zwrot w drodze stwierdzenia nieważności decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. z 5.10.1956 r., (...) (...), który złożył J. K. do Wojewody (...) 23.07.2003r. Decyzją z 30.04.2007r., SKO.I-01/201/GNp/07 Samorządowe Kolegium Odwoławcze w N. stwierdziło nieważność tego orzeczenia. Wyrokiem z 29.09.2011r., wydanym w sprawie toczącej się do sygnatury akt I C 118/11, Sąd Rejonowy w Gorlicach uzgodnił treść księgi wieczystej nr KW (...) z rzeczywistym stanem prawnym. Dotychczas nie została założona nowa Księga Wieczysta zgodnie z w/w wyrokiem i nadal m.in. dla działek objętych niniejszym postępowaniem prowadzona jest KW (...), w której jako właściciel nadal ujawniony jest Skarb Państwa Lasy Państwowe Nadleśnictwo Ł..

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd I instancji uznał, iż wniosek o zniesienie współwłasności jest niezasadny, gdyż wnioskodawca i wszyscy uczestnicy poza Skarbem Państwa Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe Nadleśnictwo Ł., nie mogą skutecznie powoływać się na przysługujące im prawo współwłasności odnośnie działek objętych wnioskiem, zasadny bowiem okazał się zgłoszony zarzut nabycia przez Skarb Państwa prawa własności przez zasiedzenie udziałów wnioskodawcy i pozostałych uczestników w nieruchomości oznaczonej jako dz. ewid. nr(...). Powołując się na treść art. 336 k.c. Sąd Rejonowy stwierdził, że niezależnie od sposobu uzyskania władania gruntami stanowiącymi przedmiot postępowania, Skarb Państwa prowadząc na nich gospodarkę w oparciu o plany urządzenia lasu i mapy gospodarcze w sposób pewny uzewnętrznił wolę władania nimi (co należy liczyć od dnia 1.01.1953r. w oparciu o plan urządzenia lasu) i okoliczność ta miała znaczenie przesądzające o wyniku sprawy. Wskazał też Sąd I instancji, że podstawą nabycia przez Skarb Państwa spornej nieruchomości była decyzja Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. z dnia 5.10.1956r., (...) 19.II-d/15/1/56, co do której stwierdzono nieważność w części dotyczącej przejęcia przez Skarb Państwa nieruchomości położonej w Ł., stanowiącej w dacie przejęcia własności E. K. (2) i D. K. (2) decyzją Samorządowego Kolegium Odwoławczego w N. z dnia 30.04.2007r., SKO.I-01/201/GNp/07, która zniosła skutki prawne tego orzeczenia, co z kolei przesądziło o nabyciu posiadania spornej nieruchomości przez Skarb Państwa w złej wierze. Skoro więc termin zasiedzenia rozpoczął bieg przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego, to Sąd Rejonowy uznał, iż w zakresie określenia długości tego terminu będzie miał zastosowanie art. XLI § 2 przepisów wprowadzających kodeks cywilny, zgodnie z którym bieg skróconego w kodeksie cywilnym terminu zasiedzenia rozpoczyna się od daty wejścia w życie kodeksu cywilnego, chyba że zasiedzenie przy uwzględnieniu dotychczasowych przepisów nastąpiłoby wcześniej. Licząc zatem okres zasiedzenia od 1.01.1953r. Sąd I instancji uznał, że nabycie własności nastąpiło 1.01.1983r.

Sąd Rejonowy nie podzielił stanowiska Sądu Najwyższego, wyrażonego w postanowieniach z 9.05.2003r., V CK 24/03 i z 9.05.2003r., V CK 13/03, zgodnie z którymi właściciele nieruchomości przejętej przez Skarb Państwa z naruszeniem prawa nie mogli efektywnie na drodze prawnej dochodzić jej zwrotu w okresie sięgającym do wejścia w życie ustawy z 31.01.1980 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym oraz o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego i uznał, że w niniejszej sprawie nie było podstaw do uznania, iż doszło do zawieszenia biegu zasiedzenia zgodnie z art. 121 pkt. 4 k.c. w zw. z art. 175 k.c. – tj. by wnioskodawca i uczestnicy oraz ich poprzednicy prawni znajdowali się w warunkach siły wyższej, która spowodowała niemożność skutecznego dochodzenia wydania nieruchomości. Zdaniem Sądu I instancji zaprezentowane powyżej stanowisko Sądu Najwyższego stoi w opozycji do dotychczas wyrażanego poglądu przez ten Sąd, jak i sądy powszechne, zgodnie z którymi niemożność dochodzenia roszczeń w okresie przed 1989r. z przyczyn politycznych powinna być wykazana w sposób zindywidualizowany, a nie ograniczać się do ogólnikowych twierdzeń samego zainteresowanego. Wskazał Sąd Rejonowy, że z zeznań wnioskodawcy i uczestników B. G. i J. A. (2) nie wynikało, by E. K. (2) oraz następcy prawni jej oraz D. K. (2) znajdowali się w jakiejś sytuacji szczególnie dotkliwej w porównaniu z innymi obywatelami, nie byli oni bowiem zaangażowani w

działalność opozycyjną, w związku z czym nie ma podstaw do uznania, by brak konkretnych działań zmierzających do odzyskania nieruchomości objętej postępowaniem był związany z tym, że przed 1989r. wnioskodawca i uczestnicy, z wyłączeniem Skarbu Państwa, a następnie ich poprzednicy prawni, nie mieli możliwości wystąpienia na drogę sądową w sprawie jej wydania.

Powyższe postanowienie zaskarżyli wnioskodawca i uczestnicy: B. G., W. M., B. K., G. J. (2), E. T., S. W., S. Ł. i E. K. (1) apelacjami, w której zarzucili:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 172 k.c., art. 336 k.c. w zw. z art. XLI § 2 przepisów wprowadzających kodeks cywilny przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że zaistniały przesłanki umożliwiające stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości objętej wnioskiem na rzecz Skarbu Państwa - Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Ł. w szczególności przez przyjęcie, iż bieg terminu zasiedzenia rozpoczął się przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego, a w zakresie określenia długości tego terminu będzie miał zastosowanie art. XLI § 2 przepisów wprowadzających kodeks cywilny;

- art. 10 ustawy z 28.07.1990r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny w zw. z art. 177 k.c. w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz art. XLI § 1 przepisów wprowadzających kodeks cywilny, polegające na błędnej wykładni i niewłaściwym zastosowaniu przez przyjęcie, że uczestnik Skarb Państwa - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Ł. mógł nabyć w drodze zasiedzenia nieruchomość należąca do Skarbu Państwa, podczas gdy w okresie od 1965r. do 1990r. nabycie takich nieruchomości było wyłączone;

- art. 121 pkt 4 k.c. w zw. z art. 175 k.c. przez nieuwzględnienie zawieszenia biegu terminu zasiedzenia w stosunku do wnioskodawcy i uczestników B. G., W. M., B. K., G. J. (2), E. T., S. W., S. Ł., E. K. (1), J. A. (2), I. A., A. K. i D. K. (1);

- art. 5 k.c. przez uwzględnienie zarzutu zasiedzenia nieruchomości będącej przedmiotem niniejszego postępowania na rzecz Skarbu Państwa, pomimo, że stwierdzenie nabycia własności tych działek przez zasiedzenie, które zostały nabyte bezprawnie (co zostało ustalone prawomocną decyzją SKO z 30.04.2007r.), stanowiłoby nadużycie prawa;

2. naruszenie art. 233 § 1 k.c. przez dowolną ocenę materiału dowodowego zebranego w sprawie, prowadzące do błędnych ustaleń faktycznych polegających na przyjęciu, że:

- w latach 70 - tych XX wieku była możliwość ubiegania się o zwrot nieruchomości, której dotyczy postępowanie i w tym zakresie nie zasługują na wiarę zeznania wnioskodawcy i uczestniczki B. G., że podejmowanie jakichkolwiek prób odzyskania utraconej własności było niemożliwe;

- same starania podejmowane przez poprzedników prawnych wnioskodawcy i ich następców prawnych w celu odzyskania utraconej nieruchomości przesądzają o tym, że była realna możliwość odzyskania tej własności przed rokiem 1980, pomimo, że kierowane przez nich pisma pozostawały bez nadania im dalszego biegu i rozpatrzenia roszczenia o zwrot nieruchomości;

- wnioskodawca czy uczestnicy niniejszego postępowania (za wyjątkiem Skarbu Państwa) musieliby być zaangażowani w działalność opozycyjną, by przyjąć, że faktycznie nie mieli możliwości dochodzenia swoich praw o zwrot nieruchomości.

Wskazując na powyższe zarzuty, apelujący wnosili o zmianę zaskarżonego postanowienia w pkt I przez oddalenie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia przez Skarb Państwa przedmiotowych udziałów, o zmianę zaskarżonego postanowienia w pkt II przez wydanie orzeczenia co do istoty i dokonanie przez Sąd zniesienia współwłasności zgodnie z wnioskiem oraz zasądzenie od uczestnika Skarbu Państwa - Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Ł. na rzecz apelujących kosztów postępowania, ewentualnie jego zmianę w pkt I przez oddalenie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia przez Skarb Państwa przedmiotowych nieruchomości i przekazanie

sprawy w zakresie objętym pkt II Sądowni Rejonowemu w Gorlicach do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od uczestnika Skarbu Państwa na rzecz apelujących kosztów postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawcy, uczestnik Skarb Państwa – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Ł. wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od wnioskodawcy kosztów zastępstwa prawnego za II instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacje okazały się uzasadnione tylko w zakresie kwestionowania okresu posiadania prowadzącego do zasiedzenia, a w konsekwencji w części dotyczącej daty nabycia własności przedmiotowej nieruchomości w drodze zasiedzenia przez uczestnika niniejszego postępowania Skarb Państwa – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Ł., o czym będzie niżej mowa.

Na wstępie należy wskazać, że stosownie do treści art. 382 k.p.c., sąd drugiej instancji ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania własnej, samodzielnej i swobodnej jego oceny, w tym oceny zgromadzonych dowodów (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 17.04.1998 r., sygn. akt II CKN 704/97, OSNC 1998/12/214, Wokanda 1998/7/8, Biul. SN 1998/9/15). Sąd odwoławczy nie ogranicza się jedynie do kontroli sądu pierwszej instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a rozważając wyniki postępowania dowodowego przeprowadzonego przed sądem pierwszej instancji, władny jest ocenić je samoistnie.

Mając na względzie powyższe stwierdzić należy, że w sprawie nie zachodzą uchybienia, które Sąd Okręgowy bierze pod uwagę z urzędu, a których skutkiem byłaby nieważność postępowania – art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Sąd Okręgowy w zasadzie podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego, natomiast ocenę prawną tych ustaleń uznał częściowo za błędną.

W kontekście uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 15.04.2015r. III CZP 82/14, jak również uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego z 26.10.2007r. III CZP 30/07, fakty, jakie przedstawił uczestnik Skarb Państwa – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Ł., Sąd II instancji uznał za takie, które realnie uniemożliwiały wnioskodawcy i pozostałym uczestnikom postępowania odzyskanie nieruchomości, która została przejęta przez Skarb Państwa na podstawie decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. z 5.10.1956r., przez okres do dnia 31.08.1980r., tj. dopóki swojej działalności nie rozpoczął Naczelny Sąd Administracyjny.

W kwestii oceny władania nieruchomościami przez Skarb Państwa, uzyskanego w związku z wykonywaniem władzy publicznej, w orzecznictwie Sądu Najwyższego zarysowały się dwa przeciwstawne nurty poglądów. Według pierwszego, do okresu zasiedzenia nieruchomości przez Skarb Państwa nie zalicza się okresu władania przez organy państwowe lub państwowe osoby prawne, wykonywanego w ramach uprawnień Państwa, jako podmiotu prawa publicznego, mimo istnienia tytułu własności uznanego następnie za nieistniejący (uchwały: z 18.11.1992r., III CZP 133/92, OSP 1993, Nr 7, poz. 153; w składzie siedmiu sędziów, z 21.09.1993r., III CZP 72/93, OSNCP 1994, Nr 3, poz. 49 oraz postanowienia: z 29.10.1996r., III CKU 8/96, OSNC 1997, Nr 4, poz. 38; z 19.01.2000r., II CKN 677/98, niepubl.; z 2.02.2001r., IV CKN 249/00, niepubl.; z 16.10.2002r., IV CKN 1331/00, niepubl. i z 26.09.2003r., IV CKN 323/01, niepubl.). W orzeczeniach tych Sąd Najwyższy położył nacisk na konieczność rozróżnienia w działalności państwa sfery imperium i dominium oraz na cechy charakteryzujące działania państwa w obu tych sferach, podkreślając, że nie można swobodnie stosować instytucji prawa cywilnego w sferze działalności określanej jako imperium.

Odmienne zapatrywanie wskazywało, że władanie przez Skarb Państwa nieruchomościami uzyskanymi w związku z wykonywaniem władzy publicznej stanowi posiadanie samoistne w rozumieniu art. 336 k.c., jeżeli zakres władania odpowiada pojęciu posiadania właścicielskiego (postanowienia Sądu Najwyższego: z 9.05.2003r., V CK 13/03, OSP 2004, Nr 4, poz. 53; z 13.01.2004r., V CK 131/03; z 13.10.2005r., I CK 162/05, niepubl.).

Niejednolitość poglądów została usunięta uchwałą pełnego składu Sądu Najwyższego z 26.10.2007 r., III CZP 30/07 (OSNC 2008, Nr 5, poz. 43), w której uznano, że władanie nieruchomością przez Skarb Państwa, uzyskane w ramach sprawowania władztwa publicznego, może być posiadaniem samoistnym, prowadzącym do zasiedzenia. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy podkreślił, że o posiadaniu i jego postaci decyduje wyłącznie sposób władania rzeczą (art. 336 k.c.); jeżeli odpowiada on treści prawa własności, to spełnia cechy posiadania samoistnego.

Sąd Rejonowy niezasadnie przypisał właścicielskie posiadanie Skarbowi Państwa od 1953r. tj. od czasu sporządzenia planu urządzenia lasu. Takie posiadanie mogło być traktowane jak zarząd, gdyż Nadleśnictwo nie miało jeszcze żadnych podstaw do traktowania się jak właściciel. Dopiero wydanie orzeczenia w 1956r. przez organ administracji rządowej dawało podstawy do właścicielskiego posiadania (animus) przez Skarb Państwa – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Ł.. Posiadanie to nie mogło jednak rozpocząć biegu terminu zasiedzenia z uwagi na brak faktycznej, realnej możliwości obalenia decyzji administracyjnej z 1956r. do czasu wejścia w życie ustawy z 31.01.1980r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym oraz o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 1980 nr 4 poz.8), a w konsekwencji brak możliwości skutecznego dochodzenia jej wydania przed sądem.

Utrwalone zostało w orzecznictwie, wynikające także z uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego z 26.10.2007 r., III CZP 30/07 zapatrywanie, że właściciele nieruchomości przejętych na własność Państwa na podstawie decyzji administracyjnych, którzy nie mieli możliwości sądowego skontrolowania zgodności z prawem tych decyzji i ochrony swojego prawa przed zasiedzeniem, byli de facto pozbawieni realnej możliwości skutecznego dochodzenia wydania nieruchomości, przez okres obowiązywania niezaskarżalności do sądu decyzji władzy publicznej.

Aby jednak przyjąć, że konkretna przeszkoda rzeczywiście uniemożliwiła rozpoczęcie lub powodowała zawieszenie biegu zasiedzenia trzeba zbadać, czy ma ona charakter obiektywny w tym znaczeniu, że chwilę jej powstania i ustania określają obiektywne okoliczności, niezależne od zachowania się osoby, którą przeszkoda dotknęła. Nie ma znaczenia dla oznaczenia tej chwili czas, w którym osoba ta podjęła stosowne działania; istotne jest to, kiedy powszechne oddziaływanie przeszkody ustало i osoba ta mogła podjąć konieczne działania.

Ponieważ aż do 31.08.1980r., z uwagi na warunki ustrojowe i stan prawny wówczas obowiązujący, skuteczne dochodzenie roszczenia o wydanie przedmiotowych działek nie było możliwe ze względu na niedostępność środków prawnych, które pozwoliłyby podważyć akt władzy publicznej w postaci orzeczenia Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. z 5.10.1956r, jak też ze względu na to, że powszechna praktyka stosowania obowiązujących przepisów, obiektywnie biorąc, nie stwarzała realnych szans uzyskania korzystnego dla uprawnionych rozstrzygnięcia, bieg zasiedzenia mimo samoistnego posiadania przez Skarb Państwa nie mógł rozpocząć się, Sąd Okręgowy uznał, że początek posiadania samoistnego, prowadzącego do zasiedzenia zaczyna się od 1.09.1980r. Gdyby nawet wnioskodawca i apelujący uczestnicy, czy też ich poprzednicy prawni, domagali się przed 1.09.1980r. wydania przez organ administracyjny decyzji stwierdzającej nieważność orzeczenia z 1956r., to otrzymaliby zapewne decyzję odmowną. Po 1.09.1980r. przysługiwała jednak skarga na niewydanie decyzji, zatem gdyby skarżący podjęli w odpowiednim czasie próbę odzyskania nieruchomości, to gdyby nawet skarga ich nie została uwzględniona, to taka czynność przerwała by bieg zasiedzenia. Wprawdzie następcy prawni E. i D. K. (2) podejmowali starania zmierzające do odzyskania przedmiotowej nieruchomości kierując w 1970r. pisma do Ministra Rolnictwa oraz w okresie późniejszym do Urzędu Wojewódzkiego Wydziału Geodezji, Kartografii i (...) Gruntami z 15.11.1990r., czy też do Ministerstwa Przekształceń Własnościowych z 19.11.1993r., a także z 20.10.1999r. do Ministerstwa Skarbu Państwa wnioskując o zwrot nieruchomości, ale nie można uznać, że były to czynności o których mowa w treści art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c., które przerwały by bieg zasiedzenia po 1.09.1980r.

Od czasu rozpoczęcia działalności przez Naczelną Sąd Administracyjny (tj. od dnia 1.09.1980r.) nie było już przeszkód, żeby odwołać się do tego Sądu od ewentualnych negatywnych decyzji organów administracyjnych wydanych w dwuinstancyjnym postępowaniu administracyjnym, a także od nie wydania decyzji przez organ administracji. Nawet gdyby Naczelną Sąd Administracyjny wniosoną skargę na orzeczenie z 1956r. oddalił (choć nie można nie dostrzec, iż pod względem legalności i formalizmu orzeczenie Prezydium Powiatowej Rady Narodowej było dotknięte

uchybieniami), to takie postępowanie już przerywałoby bieg zasiedzenia, który rozpoczął się - jak wyżej wskazano - od 1.09.1980r. (a nie, jak uznał Sąd I instancji, od 1.01.1953r.). Skarżący nie wykazali natomiast w żaden sposób, by w okresie od wejścia w życie ustawy o Naczelnym Sądzie Administracyjnym, podejmowali działania zmierzające do wyeliminowania z obrotu orzeczenia, którym ich poprzednicy prawni byli pozbawieni prawa własności nieruchomości. Dopiero pismem z 23.07.2003r. J. K. złożył do Wojewody (...) wniosek o zwrot nieruchomości będącej przedmiotem postępowania w drodze stwierdzenia nieważności decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. z 5.10.1956 r., (...)(...)

W ocenie Sądu Okręgowego, objęcie przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Ł. na podstawie decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. z 5.10.1956r. w samoistne posiadanie przedmiotowej nieruchomości, było posiadaniem w dobrej wierze. Dla oceny dobrej czy złej wiary decydująca jest chwila objęcia w posiadanie, nawet jeżeli później okazało się że nieważny był tytuł na podstawie którego posiadacz objął nieruchomość w posiadanie. Wniosek taki Sąd Okręgowy wyciągnął opierając się na argumentacji Sądu Najwyższego zawartej w postanowieniu z 26.11.2014r. (I CSK 658/13), w którym stwierdzono, że nabycie przez Skarb Państwa nieruchomości na podstawie decyzji administracyjnej, uznanej w późniejszym czasie w postępowaniu nadzorczym za nieważną, było posiadaniem samoistnym w dobrej wierze. Rozstrzygającym momentem dla oceny dobrej, czy złej wiary posiadacza jest - jak już wyżej podano - data uzyskania posiadania. Jeżeli zatem w 1956r. zostało wydane orzeczenie o przejęciu przez Skarb Państwa przedmiotowych działek na własność na rzecz Skarbu Państwa Państwowego Gospodarstwa Leśnego - Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Ł., stanowiło to objęcie w samoistne posiadanie tych działek w dobrej wierze. Ze względu natomiast na analizowane już wyżej zawieszenie biegu zasiedzenia, dopiero od 1.09.1980r. termin ten mógł prowadzić do zasiedzenia przedmiotowych działek i zasiedzenie mogło nastąpić z dniem 1.09.2000r. na podstawie art. 172 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym od 1.10.1990r.

Zarzut naruszenie art. 5 k.c. także nie zachodzi. Przepis art. 5 k.c. nie niweczy praw podmiotowych nabytych z mocy prawa, a takim jest nabycie własności przez zasiedzenie.

Z uwagi na powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w pkt 1 sentencji, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Ponieważ po 20 latach posiadania w dobrej wierze nabycie udziałów w przedmiotowych działkach na rzecz Skarbu Państwa nastąpiło zdaniem Sądu Okręgowego 1.09.2000 r, wniosek o zniesienie współwłasności tych działek został prawidłowo oddalony, z uwagi na to, że nieruchomość, której wniosek dotyczył, stanowi już od 1.09.2000r. własność Skarbu Państwa. Z tego względu apelacja ponad dokonaną w punkcie 1 sentencji zmianę na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. podlegała oddaleniu.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. uznając, że wprawdzie apelujący sprawę przegrali, ale w kwestii uregulowania prawa własności strona korzystająca z dwuinstancyjności postępowania, nie powinna ponosić z tego tytułu dodatkowych negatywnych konsekwencji.

T. B. (1) Z. K. A. S.

Ref. SSR M. P.